

Pohraničí bude české!

Činnost plzeňských Revolučních gard v západním pohraničí v květnu a červnu 1945

► Ondřej Sladký

„... A v těchto městech a obcích, kde nás při každé inspekční cestě potkávaly jen kosé pohledy, vyšší rasy, v těchto místech bylo zapotřebí našich českých chlapců, kteří by svou přítomností podpořili a ochránili české občany z N. V. nebo ze správních komisí, státní úředníky aj. ...“¹

Počátkem května 1945 začala na mnoha místech protektorátu propukát povstání proti fašistické hrůzovládě. Bylo to v době, kdy kolovaly zvěsti o smrti Adolfa Hitlera a působily skutečnosti, že americká armáda ve druhé polovině dubna obsadila Cheb a Rudá armáda už byla na Moravě.

V Plzni neexistovala žádná koordinovaná skupina lidí, která by byla schopna vést povstání. Úkol organizovat odbojové organizace nejspíš připadl Revolučnímu národnímu výboru, který vznikl někdy v druhé polovině dubna 1945. Při něm se pak 5. května 1945 v podvečerních hodinách utvořila ozbrojená jednotka, která měla 7. května vystoupit proti nacistům ve městě. Na mnoha místech Plzně se druhého dne začaly v podstatě samovolně tvořit oddíly,² které postupně obsazovaly důležité objekty – krajský soud, letiště Bory, radnice, Elektrické podniky a Škodovy závody. To už se dělo v době, kdy americká armáda krátce po osmé hodině ranní stanula na plzeňském náměstí. Vzniklé dobrovolné oddíly započalo dne 8. května koordinovat Velitelství Revoluční gardy Plzeň, v čele s revolučním kapitánem Rudolfem Hrbkem. Revoluční garda (RG) měla na starosti především úkoly strážní a bezpečnostní služby a vykonávala dozor nad zajištěnými Němci. Velitelství sídlilo během května na Petákově náměstí č. 3, aby poté přesídlilo do Husovy ulice, kde RG obsadila dvě budovy.

Jednotlivé oddíly spadající pod Velitelství Revoluční gardy Plzeň byly pro lepší orientaci označeny zkratkou RG a číslici. Utvořilo se celkem patnáct útvarů:

1 Archiv města Plzeň, f. Revoluční garda Plzeň – Zpráva o činnosti RG. Plzeň.

2 Více o vzniku Revolučních gard viz SLADKÝ, Ondřej: *Příští stanice Sudety – Činnost pražského pluku RG 1 v severozápadním pohraničí*. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek č. 7*. Praha 2009, s. 61–93.

RG 1 „Leninův dům“³;

RG 2 (nádražní policie, strážní služba na radnici, na technických úřadech, na Úřadu ochrany práce, v papírně ve Skvrňanské ulici, dozor při převozu vězňů z internačního tábora Karlov);

RG 3 „Star“ (stráž na letišti Bory, výcvik nováčků);

RG 4 „Junáci“;

RG 5 „DTJ“;

RG 6 „Střelnice“ (strážní služba u Krajského soudu Plzeň, u nového policejního ředitelství, ve věznici Bory);

RG 7 „Petrohrad“;

RG 8 „Škodovy závody“ (služba ve Škodových závodech, stráž v cihelnách Doudlevice a ve skladech v okolí Plzně);

RG 9;

RG 10 „Iris“ (strážní služba pro Elektrické podniky, vodárnu a plynárnu);

RG 11 „Dívky“ (spojovací a zdravotní služba) – Odboj československé mládeže;

RG 12;

RG 13 „Dílny ČSD“;

RG 14;

RG 15 „Dopravní úřad Plzeň“.⁴

V blízkém okolí Plzně také od 5. května vznikaly ozbrojené oddíly, které pak náležely pod Velitelství RG Plzeň a plnily činnost v rámci své obce – dne 5. května Darová, Blatnice, Blovice (část odjela do Stříbra), Černice, Lochotín (20. května do Sudet), dne 6. května Lhota u Dobřan, Litice, Šlovice a dále Holýšov, Chrást u Plzně a Božkov, kde oddíl zahájil svou činnost 15. května.

Zhruba v polovině května začalo Velitelství RG Plzeň vysílat jednotlivé jednotky do pohraničí.⁵ Řízení jednotek vyslaných do pohraničí mělo na starosti Velitelství RG Pohraničí pod vedením poručíka Jana Brabence. V oblasti od Stodu až po Kraslice měly tyto jednotky plnit – ve spolupráci s místními národními výbory (správními komisemi) – různorodé úkoly. Kromě strážní a pořádkové služby se spolu s četnictvem, finančníky a policií podílely na zajišťování zbraní majetku státně nespolehlivých osob a zatýkání válečných zločinců, kteří pak byli předáváni americké vojenské správě (US-Army). Vojenský materiál wehrmachtu (zbraně, munice) byl převážně odvážen do Plzně. V mnoha případech se revoluční gardisté podíleli na sestavování místních národních výborů nebo správních komisí, ve kterých se často stávali předsedy.

V některých městech se obnovovaly vojenské posádky a na hranice se vraceli finančníci a četnictvo. Všechny tyto ozbrojené složky tvořily v sudetoněmeckém pohraničí první základ českého obyvatelstva. Začátkem června 1945 začala revoluční

3 Jde o názvy útvarů, které si gardisté dávali podle místa svého vzniku nebo působení apod.

4 EISENHAMMER, Miroslav: *Revoluční garda československá – Velitelství Plzeň 1945*. Inventář. Plzeň 2000.

5 Jestli to bylo v součinnosti z pražskými pluky RG, mi není známo. Spíše šlo o paralelní akce na sebe navzájem nepůsobící.

gardisty nahrazovat pravidelná československá armáda a část gardistů vstupovala do nově se tvořícího Sboru národní bezpečnosti, který nahradil četnictvo a policii.⁶

Útvary Velitelství RG Plzeň, které vyslaly dobrovolníky do pohraničí:

RG 2 vyslalo do pohraničí 287 mužů. Dobrovolníci začali obsazovat od 19. května okolí obcí Horní Bříza, Stříbro, Nekmíř, Mariánské Lázně, Planá, Černošín, Svojsín, Cheb, Nejdek, Chotíkov, Tachov a Aš⁷. Útvar RG 2 tvořili převážně komunisté, což je patrné z jednotlivých zpráv skupin. Komunisté si v nich stěžují především na nadržování Němcům americkými vojáky.⁸

RG 3 „Star“ bylo rozděleno do desti čet, z nichž nasadilo pro pohraničí dvě stě sedmáct mužů v osmi četách. Čety I, V a X obsadily po třiceti mužích prostor Heřmanova Huť – Stříbro. Čety II a VI též po třiceti mužích obsadili Litice a Šlovice, IV. četa vytvořená z Odboje československé mládeže obsadila Božkov, VIII. četa s dvaceti šesti muži Kozolupy a IX. četa s jedenácti muži Újezd u Touškova. Dalších jedenáct mužů nasadila RG 3 v Kraslicích, ale pravděpodobně šlo o údernou četou z Vejprnic, spadající do RG 3.⁹ V okolí obce Chotěšov byla RG 3 rozdělena takto: Chotěšov (deset mužů), Mantava (pět mužů), Losiná (pět mužů), Kotovice, Záluží–Nový¹⁰ (osm mužů).

Další zprávy stručně z jednotlivých míst, jak je zaznamenali samotní gardisté:

- „*Německé obyvatelstvo se chová nepřátelsky a očišťovací akce jsou bržděny americkou armádou.*“¹¹
- „*V Kraslicích je přítomno 36 finančníků z různých míst. Nestíhají hlídat hranice. Na pomoc jim přijíždí 32 četníků z Chrudimi.*“¹²
- „*Po obsazení Stříbra byl postupně zvýšen stav venkovských posádek: Ostrov, Kladruby, Brod, Telice, Kopec, Prostiboř, Lšelín, Benešovice, Svojsín, Černošín, Trpisty, Číhaná, Líštany, Touškov a Ulice s průměrem 7 mužů. Spolupráce s četníky a NV.*“¹³

RG 4 „Junáci“ tvořily v době svého vzniku dvě čety po třech družstvech se sedmdesáti třemi muži. První družstvo I. čety odjelo 14. května do Konstatinových Lázní

6 Vice SLADKÝ, Ondřej: *Příští stanice Sudety – Činnost pražského pluku RG 1 v severozápadním pohraničí*, s. 61–93.

7 K rotě Aš podrobněji dále.

8 Viz Příloha 2: Politická úloha velitele posádky u Mariánských Lázních rtm. Jana Nováčka.

9 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Vojenské velitelství čety RG 3 – rozpis čet do jednotlivých obcí.

10 Dvě malé obce blízko sebe, které gardisté hlídali jako jednu; dnes se vesnice jmenuje Nový a je součástí obce Kotovice.

11 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Hlášení RG 3 z Kraslic ze dne 26. 5. 1945.

12 Tamtéž – Velitelství Revoluční gardy v Kraslicích – souhrn hlášení ze dne ze 7. 6. 1945.

13 Tamtéž – Zpráva o činnosti Revoluční gardy ve Stříbře z 14. 6. 1945.

a 22. května odjel oddíl s dvaceti osmi muži do Bezdržic, kde probíhala spolupráce s gardisty z Konstantinových Lázní. Gardisté dále přejali vojenskou správu v následujících obcích: Cebiv, Polžice, Kokašice, Švamberg, Břeclav, Okrouhlé Hradiště, Polučany, Nová Ves, Potím, Leskov, Česká Tomyslav, Strahov, Lom.

- V Bezdržicích byly okamžitě po příjezdu dojednány podmínky spolupráce s americkou vojenskou správou, navázán styk s městským úřadem a zřízeno skladiště pro vojenský materiál. Dne 26. května dosazena dvacetiosmičlenná četnická posádka a rozdělena činnost (civilní správa – četnictvo, vojenské záležitosti – RG). Domovní prohlídky musely probíhat za účasti četnictva. Byly prováděny namátkové výpady do jednotlivých obcí, samot a lesů, udržován pravidelný styk s politickou správou. A z příkazu vrchního komisaře politické správy byla v Bezdržicích ustavena 2. června Správní komise (tři členové RG a tři členové četnictva). Dne 3. června podnikli do oblasti inspekční cestu primátor Plzně Josef Ullrich, velitelé plzeňské RG, velitelé RG Pohraničí a vojenský poradce RG. Během června byla vytvořena vojenská posádka a pomalu se zajišťovala železniční dráha personálem ČSD.¹⁴

- Revoluční gardisté působící v Schönfeldu (Krásno), již byli nasazeni v Heřmanově Huti, ve Stříbře a v Kostelci a později přemístěni do Horního Slavkova u Karlových Varů. Následně se měli přesunout do Schönbachu (dnes Luby), ale již tam působila jiná jednotka RG z Prahy o síle dvou set mužů.¹⁵ Následoval tedy 8. června přesun do Schönfeldu (dnes Krásno), kde byla ustanovena Správní komise a vydán zákaz vycházení civilního obyvatelstva po 21.30 hodině. Dne 16. června bylo město obsazeno americkou posádkou a dosazena korektní spolupráce.¹⁶

- V Heřmanově Huti měli velký problém s kázní některých dobrovolníků. Za vše mluví dopis velitele oddílu z 16. května 1945: *„Přijeli jsme tam, jak je ti známo, ne jako organizovaná armáda, ani ne jako stáří i postavou vybraní hoši, jaké ti teď možno posílat na místa potřeby, nýbrž, jako více méně neukázněný houf chlapců, kteří ani nevěděli přesně, co jejich úkolem a kteří si ani nebyli vědomi odpovědnosti svého úkolu.*

[...] Situace byla stále značně nevyjasněná a na nejasnosti jen přibývalo prvními neorganizovanými prohlídkami, které získaly pověst rabování. V tomto stadiu, když jsem vedení převzal, zdálo se, že se celá naše akce pod tíhou okolností zhroutlí, obzvláště když nejsolidnější starší hoši, které jsem měl v mužstvu, prohlásili, vzhledem k rabování a nekázní, že by chtěli též domů.“¹⁷

Velitelství se snažilo akcím zabránit a z části se to přísnou kázní podařilo.

- V Horním Slavkově se podle zpráv místního oddílu chovalo německé obyvatelstvo v prvních dnech vůči RG „odmítavě, drze a provokativně“¹⁸. Gardisté navázali

14 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Stručný přehled činnosti v soud. okr. Bezdržice ze 14. 7. 1945.

15 Nešlo o pluk RG 1 „Albatros“, ale pravděpodobně o jinou pražskou skupinu RG.

16 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Zpráva o činnosti Revoluční gardy v Schönfeldu z 25. 6. 1945.

17 Tamtéž – Dopis velitele Pavla Wollnera nadřízenému ze dne 16. 5. 1945.

18 Tamtéž – Hlášení č. 5. čety RG v Horním Slavkově z 24. 6. 1945.

spojení s místními komunisty a sociálními demokraty, kterým velitelství čtyř RG nařídilo nošení rudých pásek jako čestné označení. Dne 9. června byla americká posádka vyměněna za jinou americkou posádku a dle „*zpráv o činnosti*“ nastala příznivější doba pro RG. Mužstvu RG byly vydány pasy opravňující nošení zbraní a pasy k volnému pohybu i mimo obec. Povoleno konání domovních prohlídek a zatýkání, s podmínkou hlášení těchto akcí americké posádce. Dne 12. června provedeno odmítnutí pole členy NSDAP a nařízeno odstranění všech německých nápisů.¹⁹

- V Konstantinových Lázních působila desetičlenná hlídka skautů z Vochova, která se činně účastnila v Odboji československé mládeže. Byla zřízena četnická stanice v čele s velitelem strážmistrem Janečkem, členem RG. Ihned se nahlásili americkému posádkovému veliteli a podle dochovaných zpráv dostal strážmistr Janeček široká privilegia.²⁰

Další zprávy chronologicky a stručně, jak je zaznamenali samotní gardisté:²¹

21. května – „*Němci odstranili všechny čl. vlajky. Tři výpadové oddíly provedly nápravu ve třech obcích. Zajištěno 26 Němců. Odpracovali si to.*“

24. května – „*V Nové Vsi a Potínu přicházejí na stopu ‚wehrwolfů‘. Jedna spolupracovnice byla předána americké Country Intelligence Corp.*“²²

12. června – „*Připravujeme se na službu SNB, někteří chlapci nebyli přijati kvůli věku.*“

RG 7 „Petrohrad“ obsadila 17. května 1945 Stod a Miřovice. Útvaru také podléhaly posádky RG 3 v Lelové, Líšanech, Touškově, Lísově a Hradci. Situaci v oblasti jasně vystihuje stručná zpráva:

- „*16. května v obci Líšíná střelba v plném proudu. Nalezen jeden SS s prostřelenou hlavou.*“²³

Z výpisů činností jednotlivých družstev si můžeme udělat obrázek o situaci, která panovala v západním pohraničí a jak byla vnímána samotnými gardisty. Zajímavé bylo porovnání obsahu některých zpráv. Zprávy prezentují myšlení jednotlivých velitelů a jejich přístup ke svěřeným úkolům, především u oddílů skautů z Bezručic a Konstantinových Lázní a u jednotek RG 2 z Mariánských Lázní, složených z komunistů. Musíme však konstatovat, že jde o hlášení doložené pouze jedním zdrojem, neboť jiné prameny z této doby bohužel neexistují, pomineme-li několik málo zpráv americké vojenské správy. Velitel pro pohraničí poručík Brabenec připojuje ve své souhrnné zprávě jen dva příklady činnosti jednotek v pohraničí (Schönfeld-Krásno a Bezručice), a to z důvodu, že jde vesměs o totožné zprávy. Nejpodrobněji ze všech dochovaných zpráv plzeňských jednotek je zpracovaná činnost roty RG Aš, jejíž materiály jsou jako jediné uloženy ve Vojenském historickém archivu v Praze. Rota plnila své úkoly v celém ašském výběžku a existuje k ní nejvíce písemných materiálů.

19 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2.

20 Tamtéž – Deník Revoluční gardy č. 4 z 18. 7. 1945.

21 Tamtéž.

22 Kontrašpionážní sbor – zpravodajská služba armády USA, založená během druhé světové války.

23 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Denní hlášení 7. roty ze Stodu ze dne 17. 5. 1945.

Plzeňský primátor Josef Ullrich promlouvá ke gardistům před odjezdem do pohraničí.

Velitel kasáren RG podává hlášení primátoru Josefu Ullrichovi.

„Tak přísaháme!“

Revoluční garda připravena do pohraničí.

Před odjezdem Revolučních gard do pohraničí.

Posádka Revoluční gardy v Chebu.

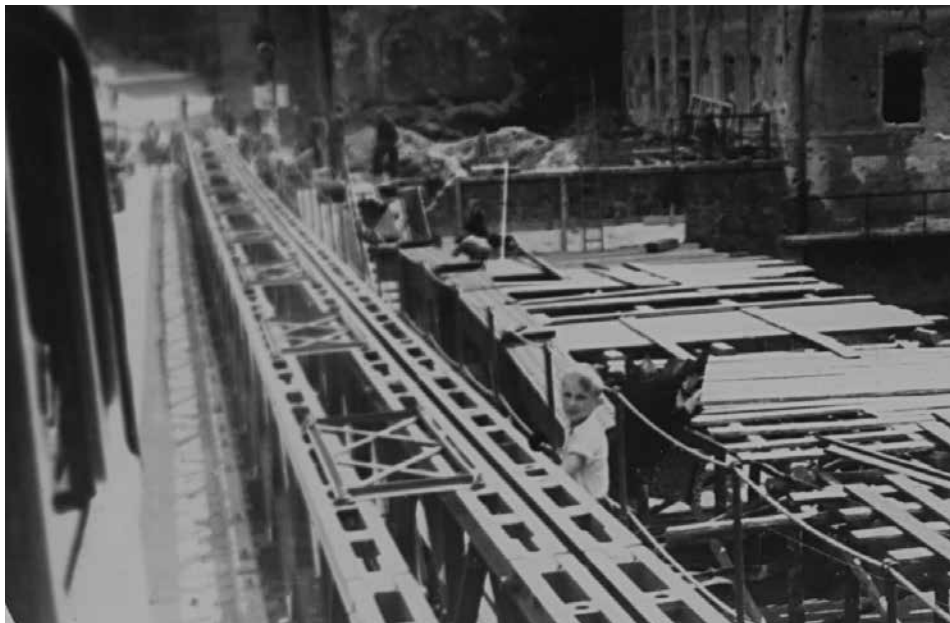
Při hlášení plzeňské Revoluční gardy v Hazlově.

Československá vlajka ve Starém Kynšperku.

Zničený most Cheb – Františkovy Lázně.

Stavba mostu v Chebu americkou armádou.

Ruské stanoviště na demarkační linii u Rotavy.

Momentka Revolučních gard u ruského stanoviště Rotava.

Z plzeňského alba fotografií: „Hrdě vlaje prapor RG v Mariánských Lázních“.

Inspekce Revolučních gard vchází do kasáren v Tachově.

Kulometčík gardista Březina.

Zbytky německých letounů při výrobě v Nejdecké přádelně.

Major Kohel, zástupce 11. divize, se loučí s posádkou v Nejdku.

Auta posádky Revolučních gard v Nejdku.

Posádka ve Vojtanově přijímá zprávu o likvidaci RG .

Inspekční cesta před odjezdem zpět do Plzně .

Momentka zachycující vojenské příslušníky oznamující likvidaci RG v Konstantinových Lázních.

/Všechna foto: Archiv města Plzeň, f. Revoluční garda Plzeň. Album fotografií RG./

Činnost roty RG Aš v ašském výběžku

Ašský výběžek měla za úkol obsadit rota plzeňské RG pod velením nadporučíka Václava Andrlého.²⁴ Rota byla součástí plzeňské RG 2 „Star“, která zajišťovala především úkoly v rámci Plzně, ale pro pohraniční oblast vyčlenila zhruba 287 mužů, kteří obsadili např. okres Stříbro, Mariánské Lázně, Cheb a ašský výběžek. Oddíly vyslané do pohraničí řídilo Velitelství Revolučních gard Pohraničí, pod vedením poručíka Jana Brabence, vyčleněné, ale podřízené Velitelství Revoluční gardy Plzeň. Úkolem roty byla především bezpečnostní a strážní služba. Rota RG Aš, v počtu tří čet, nastoupila službu v ašském okrese 29. května 1945. Po příjezdu roty do Aše a přivítání na nádvoří Turnhalle (místní tělocvična, Sokolovna) velitelem místní vojenské posádky

24 Rota RG v Aši nastoupila službu dne 29. května 1945 a měla tuto organizaci: Velitel roty: nadporučík Andrlé Václav; zástupce a současně výkonný rotmistr: četař asp. Spěváček František; účetní rotmistr: svobodník Nový Jan; politický vedoucí: vojín Chmelíř Josef a Kníže Robert. VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1290/A/1/183 – Rozkaz č. 1 z 30. 5. 1945.

majorem-repatriantem Kopřivou²⁵ započali gardisté průzkum okolí. Jelikož byla celá oblast v německých rukách, povolal nadporučík Andrlé z Chebu ještě jednu čet. Měl tedy k dispozici 196 mužů²⁶ rozdělených do čtyř čet.²⁷ Složení čet bylo poměrně pestré, většinou šlo o mladé muže ve věku od dvaceti do třiceti let. Jádrem druhé čety tvořili převážně mladí komunisté z Plzně a okolí. První a čtvrtá četa byly složeny z dělníků ze Sulkova a Líně. Třetí četu tvořili skauti z Rokycan, kteří po příjezdu do Aše pokračovali dále a byli rozmístěni po celém ašském výběžku v četnických stanicích či jako asistenti finanční stráže. Zbývající tři čety se ubytovaly v Turnhalle, která se brzy přejmenovala na Leninův dům. Druhý den po příjezdu roty byla zřízena rotní, účetní a zbrojní kancelář, po slovenských vojácích převzata zbrojnice a doplněno střelivo o 8700 kusů nábojů ze zbrojnice v Chebu.²⁸ Dále bylo od Velitelství Plzeň dodáno 36 kusů armádních pistolí vzor ráže 765. Zbrojnice pak doplnila výzbroj finančníkům a četníkům. Po úplné likvidaci roty RG AŠ, resp. Okresního sboru národní bezpečnosti (OSNB)²⁹ byly zbraně v počtu 30 pušek s 1200 náboji, 1 automat s 832 náboji předány finanční strážci; zbytek byl předán rotě SNB.

Důležitým faktorem ovlivňujícím situaci v západních Čechách byla samozřejmě přítomnost americké armády. Ta na československé území vstoupila už 18. dubna 1945 v blízkosti města Hranice. Byl to předvoj 1. pěší divize americké armády generálmajora Cliftha Andruse. Dva dny poté obsadily americké jednotky Aš, kde byla zřízena americká vojenská správa – Military Gouvernement, pod velením poručíka Friedmanna. V druhé polovině června 1945 střídá příslušníky 1. pěší divize 79. americká pěší divize.³⁰ Američané zprvu využívali především německého obyvatelstva k udržování pořádku ve městě a také jako tlumočníků, což se nelíbilo revolučním gardistům, a proto z počátku docházelo k některým neshodám s americkým velením. Pozvolna ale probíhalo dosazování českých úředníků na místo německých a poměry se uklidnily.

Hlavní činností RG byla strážní a pořádková služba a kontrola provozu na silnicích. Členové RG nebyli – až na výjimky – vojáci; prošli poměrně krátkým vojenským výcvikem těsně před odjezdem, avšak poměrně rychle se přizpůsobili všem formám služby.

V Aši došlo k zajištění nejdůležitějších objektů: nádraží (1 důstojník + 3 muži), zajatecký tábor Italů (1 + 6), polský tábor (1 + 2), polský tábor – bývalý Deutsche

25 Velitele posádkového velitelství mjr. děl. Arnošta Kopřivu vystřídal 20. května 1945 npor. děl. František Knotek. VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1288/A/1/183 – Posádkový rozkaz č. 30 z 20. 6. 1945, který dne 22. 6. 1945 předal velení zdejší posádky npor. pěch. Františku Slavičkov. Předání posádkového velitelství došlo z rozkazu velitele 11. pěší divize div. gen. Václava Kučery při jeho inspekci v Aši. Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 33 z 23. 6. 1945.

26 Dle zápisů nadporučíka Andrlého byl počet osob: 1 důstojník a 198 mužů. ANDRLE, Václav.: *První dny svobodné Aše*. Aš 1946.

27 1. četa 52 mužů, 2. četa 60 mužů, 3. četa 33 mužů a 4. četa 50 mužů. VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1295/CIV/1/183 – Seznamy.

28 Dne 1. 6. 1945 byl určen zbrojířem desátník Karel Sedláček.

29 OSNB – Okresní sbor národní bezpečnosti vznikl z členů RG Aš.

30 KRYL, Jan: *Hranice v Čechách v roce 1945*. Kulturní zařízení Městského výboru Hranice v Čechách 1990.

Spitzenfabrik (1 + 2), továrna leteckých součástí (1 + 6), čestná stráž u amerického velitelství (6 mužů bez důstojníka) a stráž v kasárněch (1 + 2).³¹ Gardisté se starali o klid a pořádek ve městě nejenom ve dne, ale i v noci. Ustanovila se noční policejní služba, která měla za úkol provádět pochůzky městem a mimo jiné kontrolovat také gardisty. Služba trvala od 21 do 05 hodin a tvořila ji jedna četa o dvaceti mužích. Strídali se po celých čtech po deseti dnech.³²

Zajímavá událost se stala v obci Hazlov. Po příchodu gardistů zavládlo u místního obyvatelstva zděšení kvůli rudým hvězdám, které gardisté nosili na přilbách. Obyvatelé se domnívali, že jde o vojáky Rudé armády, což potvrzovalo obavy německých občanů z příchodu sovětských vojáků. Skutečnost však byla taková, že gardisté nosili tyto hvězdy z politického přesvědčení.³³ Šlo především o druhou četou, jejíž jádro tvořili komunisté. Členové RG také nařizovali starostům, aby odstraňovali německé nápisy a nahrazovali je českými. Po týdnu se už opravdu objevovaly nápisy české.³³

Gardisté také doplňovali četnické stanice v Hazlově, Neubergu (Podhradí) a Rossbachu (Hranice). Později se vytvořily četnické stanice v Thonbrunnu (Studánka), Aši, Štítarech, Újezdě, Steingrünnu (Výhledy) a Rommesreuthu (Skalka). Četnickou stanicí obecně tvořilo zhruba deset gardistů, velitelem byl četník. Utvořil se také pohotovostní četnický oddíl sídlící v Jägerhausu (Myslivna – budova, restaurace v Aši), který sloužil jako mobilnější jednotka. Četnická služba zahrnovala dopolední a odpolední pochůzky trvající šest hodin, po deváté hodině večerní nastoupila noční hlídka. Úkoly četnických skupin RG byly vesměs stejné. Prováděly se obchůzky za účelem poznání města a okolních vesnic, zajišťovaly se obchody s textiliemi, zabavoval se veškerý majetek bývalé německé branné moci a pořizovaly se seznamy německých uprchlíků. Ve dne byly obsazovány silnice a zamezovalo se neoprávněnému pronášení potravin, prohledávaly se sklepy a půdy, v okolí města se zajišťovala minová pole³⁴. V Jägerhausu (viz výše) sídlila také vojenská posádka Aš v počtu šesti mužů. Pokud ve městě působila nějaká vojenská jednotka, byla vystřídána členy RG, kteří v zápětí převzali kontrolu nad městem a okamžitě nastoupili službu.

Gardisté dále doplnili finanční stráže v Rossbachu (Hranice), Nových Domech, Horním Reuthu (Horní Paseky), Friedersdorfu (Pastviny), Neubergu (Podhradí) a Krugsreuthu (Kopaniny). K tomu ještě asistovali finanční strážníci při občasných razířích a prohlídkách. Příslušníci RG u finančních strážníků měli službu na celnici a prováděli pravidelné pochůzky po hranici. Finanční stráž měla za úkol sčítat celní přechody a celé hranice svěřeného okrsku. Mužstvo bylo rozděleno na hlídky, které vykonávaly denní služby rozdělené na dopolední a odpolední. Dopolední trvala od 05 do 13 hodin, odpolední od 13 do 21 hodin.³⁵ Ale například finančníci z Krugsreuthu (Kopaniny) drželi službu po dvanácti hodinách, tedy od 13 do 01 hodin a od 01 do 13 hodin;

31 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 1 z 30. 5. 1945.

32 Tamtéž – Denní rozkaz č. 6 z 4. 6. 1945.

33 Tamtéž – Denní rozkaz č. 5 z 3. 6. 1945.

34 Odmínování prováděli převážně Němci.

35 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1291/CIV/1/183 – Zprávy o činnosti z 26. 6. 1945.

po službě měly strážce celý den volno.³⁶ Na celnici se z pravidla prohlížela zavazadla. Nesměly se vyvážet žádné potraviny. Československé koruny bylo zakázáno dovážet i vyvážet. Naproti tomu říšské marky se mohly přenášet v neomezeném množství. Hranice nesměl nikdo překročit bez souhlasu americké vojenské správy. Kdo byl zadržán na hranici a něco převážel, byl předveden na celnici, kde mu bylo vše zabaveno. Vojáci vracející se ze zajetí museli odevzdat veškerý vojenský materiál. Jak se píše v jednom hlášení: „Nejvíce práce bylo s německými uprchlíky, a to se ženami, když se jim zabavovaly cennosti jako šperky, kožichy a jiné věci.“³⁷ Dne 19. června přicházejí do Neubergu (Podhradí) a Krugsreuthu (Kopaniny) českoslovenští vojáci, kteří pomáhali finanční strážci místo členů RG a gardisté sloužili pouze jako četnictvo.³⁸

Posádkové velitelství

Znovuvytvořené posádkové Vojenské velitelství československé armády v Aši (neboť teprve během měsíce května se začala obnovovat československá armáda, která v té době vlastně neexistovala) nejdříve velelo slovenské rotě Národní Stráže složené z bývalých zajatců, a poté rotě RG. Rota RG přišla do Aše dne 29. května 1945 a slovenskou jednotku vystříдалa. Slovenská jednotka pravděpodobně působila jako strážní oddíl od poloviny května 1945 až do vystřídání rotou RG. Posádkové velitelství zvolilo dozorcím důstojníkem velitele roty RG nadporučíka Václava Anderleho, jehož rota pak dodávala strážce a pohotovost po celém ašském okrese. Dne 2. června se v Aši objevila posila v podobě 11. rotý asistenčního pluku z Plzně, která se ubytovala v Národním domě. Obě roty měly za povinnost denně do 16. hodin hlásit na posádkovém velitelství číselný počet svých rot, z čehož lze dobře poznat počet sloužících vojenských osob v ašském okrese.³⁹ Zajímavostí je, že při provádění domovních prohlídek finanční strážci směly asistovat výhradně členové RG;⁴⁰ asistenční oddíly dbaly pouze na bezpečnost těchto kontrol a „zajišťovaly všechny vchody a východy“.⁴¹

Od 15. června 1945 začíná v pohraničí sílit vliv československé armády. Oblast působení roty RG zaujala 11. divize generála Václava Kučery.⁴² Strážní službu nadále vykonávala rota RG spolu s 11. asistenční rotou, kterou však 16. června 1945 střídá 3. rota 33. pěšího pluku poručíka Hrnčíře. Od 17. června 1945 vykonává strážní službu pouze rota RG.⁴³ Dne 23. června 1945 pak veškerou strážní službu přebírá 3. rota

36 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1291/CIV/1/183 – Zprávy o činnosti z 30. 6. 1945.

37 Tamtéž – Zprávy o činnosti z 29. 6. 1945.

38 Tamtéž – Zprávy o činnosti z 30. 6. 1945.

39 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 12 z 31. 5. 1945.

40 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 18 z 6. 6. 1945.

41 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 23 z 12. 6. 1945.

42 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 31 z 21. 6. 1945. Dnem 18. 6. 1945 převzal velení posádky v Plzni div. gen. Václav Kučera.

43 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 26 z 15. 6. 1945.

pěšího pluku 33.⁴⁴ V polovině června pak ministerstvo národní obrany vydalo nařízení zrušit veškeré polovojenské, partyzánské a strážní jednotky a nahradit je jak regulérní armádou, tak nově vznikajícím bezpečnostním aparátem. Po dohodě s velitelem RG Plzeň kapitánem Hrbkem se měla do 29. června 1945 zlikvidovat rota RG v ašském okrese a její povinnosti měla převzít československá armáda.⁴⁵ Měli se propustit do civilu gardisti, kteří nastupovali do práce a ti, co o propuštění sami požádali. Samotné propouštění probíhalo postupně od 26. června 1945. Do civilu měla v úmyslu odejít jedna čtvrtina osob. Gardistům, kteří odmítli dále konat službu, byl povolen pobyt v kasárnách do 28. června 1945, kdy zůstávali ve „stavu živeném“. Po tomto datu se neprodleně měli odebrat domů.⁴⁶

Dne 27. června 1945 byla rota RG Aš přeměněna na OSNB pro Ašsko, a to v počtu sedmdesáti mužů. Pomocná četa, vytvořená pro likvidaci roty RG, zůstala v Aši nadále jako RG, zatímco členové odvelení do finančních, četnických a policejních služeb dostali k označení bílou pásku s otiskem OSNB a složili 27. června 1945 do rukou předsedy Okresní správní komise v Aši přísahu.⁴⁷ Členové OSNB plnili úkoly jako pomocní četníci a finančníci v Aši, Rossbachu (Hranice), Neubergu (Podhradí), Hazlově, Nových Domech, Thonbrunu (Studánka), Štítarech, Újezdu, Steingrünü (Výhledy), Rommersreuthu (Skalka) a v celnici na silnici do Selbu (Německo). Jedna četa v síle třiceti mužů sloužila jako pohotovostní četa OSNB přímo v Aši a byla zařazena k nově tvořené policii, jejíž příchod do Aše se očekával každým dnem. Členové OSNB, se kterými se počítalo do služby SNB, měli jít k odvodu.

Ti, kteří nebyli odvedeni, dostali v Aši místa, a to buď jako milice okresu pro německý koncentrační tábor v počtu osmnácti mužů, nebo jako závodní milice, stráže v různých obcích, v soukromém zaměstnání, v živnostech apod. Čtyři gardisté byli také od 28. června 1945 zařazeni jako vězeňská stráž v Aši. Některým gardistům byla nabídnuta práce u místního hasičstva.⁴⁸ V šesti obcích působili členové RG v místních komisích, kde zastává funkci starostů obcí, jak také dosvědčuje vyjádření velitele rotý nadporučíka Anderleho: „[...] příslušníci se starali o počestění okresu a po stránce politické jsou pilíři našich organizací ve všech obcích.“⁴⁹

Přechod do SNB začal počátkem července. Od 1. července 1945 se konají první prezentace v Leninově domě (viz výše – bývalý Turnhalle). V sále měl panovat „[...] bezvadný pořádek. Mužstvo přihlášené k prezentaci řádně oholeno a umyto.“⁵⁰ Odvod členů RG do SNB prováděla v Aši dne 2. července 1945 odvodní komise SNB z Prahy.⁵¹

44 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1288/A/1/183 – Posádkový rozkaz č. 32 z 22. 6. 1945.

45 Tamtéž, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 20 z 18. 6. 1945.

46 Tamtéž – Denní rozkaz č. 28 z 26. 6. 1945.

47 Tamtéž, sign. 1291/CIV/1/183 – Hlášení o způsobu provádění likvidace RG Aš z 28. 6. 1945.

48 Podle npor. Anderleho zůstalo v ašském okrese po likvidaci RG více než padesát gardistů, za nimiž se přistěhovaly jejich rodiny. ANDRLE, Václav: *Prvé dny svobodné Aše...*

49 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1293/CV/1/183 – Likvidace roty RG Aš z 20. 7. 1945.

50 Tamtéž, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 32 z 30. 6. 1945.

51 Tamtéž.

Podmínky pro přijetí do SNB byly následující:⁵²

„1. národnost česká

2. je státním občanem RČs [Republika Československá – pozn. aut.], je bezúhonný, svéprávný a politicky a charakterově vyspělý a oddaný ideologii lidové demokracie; pokud jeho svéprávnost je omezena jen pro nezletilost, je ustanovení uchazeče přípustno pouze se svolením jeho zákonného zástupce

3. dosáhl 20. a nepřekročil 35. rok věku

4. je svobodný nebo bezdětný vdovec

je tělesně i duševně zdravý, způsobilý ke službě SNB a má přiměřenou výšku (170 cm)

5. prokáže se vzděláním vyšším, než jaké dává obecná škola.

Dodatky:

- výběr členství v SNB v prvním roce je dobrovolné
- plat bude stejný jako mají četníci
- SNB bude jediným sborem bezpečnosti v RČs a bude zahrnovati v sobě i nynější četnictvo, policii a finančníky.
- členstvo prodělá nejprve čtrnáctidenní výcvik, a pak šestiměsíční.“

Konečná likvidace roty Okresního sboru národní bezpečnosti v Aši pak proběhla 22. července 1945 i s jejími částmi rozloženými u četnictva a policie. Tímto dnem tedy skončila činnost RG resp. OSNB.⁵³

Celá jedna třetina gardistů byla převzata útvarů SNB, někteří příslušníci nastoupili vojenskou službu, část se jich vrátila do Plzně a již zmíněný počet příslušníků zůstal v ašském okrese. Při likvidaci Revolučních gard vyslovil za rotu RG v Aši npor. Václav Andrle díky „okresnímu národnímu výboru v Plzni za ustanovení, ochranu a vybavení příslušníků R.G., velitelství R.G., hlavně soudruhům kapitánu R. Hrbkovi, jako našemu nejvyššímu veliteli, poručíku Brabencovi, jako organizátoru, podporučíku Dandovi, jako osvětovému důstojníku R.G., praporčíku Pechovi, jako zbrojnímu důstojníku R.G., a všem soudruhům z velitelství R.G., kteří ve svých funkcích nás jakýmkoliv způsobem podporovali.“

Činnost roty RG byla po celou dobu kontrolována jak plzeňským velitelstvím RG, tak Vojenským velitelstvím československé armády⁵⁴ a civilními odpovědnými orgány. Za dobu své působnosti dostávali jednotlivci kapesné ve výši 600 Kčs a za činnost v OSNB dalších 400 Kčs. Dalšími mimořádnými přídělky bylo prádlo, uniformy, obuv a látky na oblek.

52 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1290/A/1/183 – Podmínky pro přijetí do SNB.

53 Tamtéž, sign. 1291/CIV/1/183 – Hlášení o způsobu provádění likvidace RG Aš z 28. 6. 1945.

54 Rotu navštívil během jejího působení v pohraničí generál 11. divize Václav Kučera, který po prohlídce ubikací, způsobu vedení rot a vedení rotní kanceláře ji prohlásil za jednotku elitní. VÚA-VHA, f. RG, karton 183, 1293/CV/1/183 – Likvidace roty RG Aš z 20. 7. 1945.

Povinnosti gardisty

Den příslušníka roty Revolučních gard začínal budíčkem v 6 hodin ráno, v 7 následovala snídaně a v 8 hodin nástup do zaměstnání (služby). Od 11 do 14 hodin byla nařízena polední přestávka s obědem. Druhá polovina dne pokračovala službou od 14 do 16.30, od 17 hodin vycházka, při které musel být gardista vždy řádně upraven. V 21 hodin následovala osvětová hodinka a nakonec večerka ve 22.30.⁵⁵ Denně bylo k dispozici maso a velké zásoby rýže a olivového oleje. Byla zřízena lékařská služba, která měla ošetrovnu v prvním poschodí místní kavárny. Nemocní se měli hlásit v 8 hodin u služby a poté zůstat na ubikaci. Od 11. do 12. hodiny byly ustanoveny lékařské prohlídky. Uniforma gardisty se skládala z výstroje německého vojáka, která měla být použita v Africe – „afrikankorpsu“ a byla uložena v Aši. Během krátké doby však dorazily do kasáren zelené vojenské košile, které si byli všichni gardisté povinni za 11,- Kčs zakoupit.⁵⁶

Volno si gardisté občas vyplňovali pořádáním večerních zábav. Jedna taková se pořádala v Rossbachu (Hranice), při níž byl mimo jiné přítomen také americký guvernér. Zábavy se organizovaly za společné účasti všech vojenských a bezpečnostních složek. Při likvidaci jednotky v Aši uspořádala I. rota RG v Aši společný oběd ve velké hale Leninova domu, každá četa dodala pět mužů k obsluze mužstva. Mužstvo muselo být řádně oholeno a oblečeno. K obědu se podávala polévka, telecí pečeně, brambor s kedlubnou a zmrzlina.⁵⁷

Velitelství roty RG se muselo během své služby také potýkat s kázeňskými prohřešky svých členů. Proto byla na rozkaz posádkového velitelství zřízena místní policie RG,⁵⁸ která měla za úkol kontrolovat chování členů RG, dbát o vojenské vystupování mužstva, o čistotu a morálku.⁵⁹ Ze zpráv, které se dochovaly, šlo především o drobné kázeňské přestupky, které se trestaly domácím nebo kasárním vězením na tři dny. Závažnější přestupky – například neplnění vojenských povinností, krádeže či dopouštění se jakéhokoliv násilí – se trestalo propuštěním ze služby a případným vězením. Pro ilustraci jeden příklad ze dne 11. června 1945:

„Žádám, aby gardista, který paní Frýdě Hojerové o své vlastní újmu odebral větší množství cigaret a tabáku v šedé krabici, toto kuřivo do zítřka dopoledne odevzdal v kanceláři posádkového velitele. V opačném případě, nebude-li tohoto příkazu uposlechnuto, zakročím proti němu co nejprísneji. Osobní zájmy jednotlivců nemohou být trpěny.“⁶⁰

55 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1290/A/1/183 – Denní zaměstnání RG Aš z 30. 5. 1945.

56 Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 27 z 16. 6. 1945; Praní prádla a uniformních součástek pro příslušníky ašské posádky sjednala textilní komise při Svazu průmyslníků v Aši.

Tamtéž – Posádkový rozkaz č. 25 z 14. 6. 1945.

57 Tamtéž, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 25 z 23. 6. 1945.

58 Tamtéž, sign. 1288/A/1/183 – Posádkový rozkaz č. 18 z 6. 6. 1945.

59 Tamtéž, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 4 z 2. 6. 1945.

60 Tamtéž, sign. 1288/A/1/183 – Posádkový rozkaz č. 23 z 12. 6. 1945.

Velitel RG nadporučík Václav Andrlé vydal také nařízení, které mělo poučit mužstvo „o právech a povinnostech RG, o asistencích při prohlídkách a všeobecných úkolech RG.“⁶¹ Byl nařízen přísný zákaz jakékoliv střelby ve městě i v kasárnách.⁶² Právo nosit pistole měli pouze velitelé čet a z ostatních pouze ti, kteří obdrželi zvláštní písemný průkaz opravňující nosit pistole. Všichni ostatní museli zbraně odevzdat.⁶³ Též se přísně trestalo každé zcizení majetku americké armády nebo majetku civilního obyvatelstva.⁶⁴ Zdá se ale, že mnoho věcí bylo a je utajeno, jak také napovídá text z hlášení velitele hazlovské skupiny, který napsal: „Měli jsme zde k vyšetření ještě mnoho menších úkolů, o kterých není možno se zmiňovat.“⁶⁵ To vše v době, kdy se začínají vypravovat transporty říšských Němců do jihozápadního Německa.⁶⁶

Fotodokumenty – rota RG Aš

Pochod Revolučních gard Aší.

61 VÚA-VHA, f. RG, karton 183, sign. 1290/A/1/183 – Denní rozkaz č. 18 z 16. 6. 1945.

62 Tamtéž – Denní rozkaz č. 24 z 22. 6. 1945.

63 Tamtéž – Denní rozkaz č. 6 z 4. 6. 1945.

64 Tamtéž, sign. 1288/A/1/183 – Posádkový rozkaz č. 31 z 21. 6. 1945.

65 Tamtéž, sign. 1291/CIV/1/183 – Zprávy o činnosti z 28. 6. 1945.

66 Tamtéž – Zprávy o činnosti z 30. 6. 1945.

Revoluční garda na místě.

První předseda Okresní správní komise v Aši JUDr. František Netrval.

Pochod Revolučních gard Aší.

Jediná ozdobená výloha v Aši.

Pochod Revolučních gard Aší.

/Všechna foto: Archiv města Plzeň, f. Revoluční garda Plzeň. Album fotografií RG./

Závěrem

V oblasti západního pohraničí Československé republiky, která byla obsazena Američany, se koncentrovalo velké množství německých uprchlíků. Jednak to byly zbytky wehrmachtu, dále místní německy mluvící obyvatelstvo, ale také uprchlíci z mnoha míst republiky spadajících pod sovětskou vojenskou správu, kteří se snažili za každou cenu dostat za demarkační linii k Američanům. Pro uprchlíky se zde vystavělo mnoho sběrných táborů, často však s nevyhovujícími hygienickými podmínkami.

Chování některých revolučních jednotek bylo mnohdy v rozporu se záměry americké vojenské správy – šlo hlavně o chování gardistů vůči Němcům.⁶⁷ Obvinění přicházela především od velitelů a místních činitelů, většinou levicového smýšlení, kteří poukazovali na přílišnou „umírněnost“ Američanů vůči Němcům.⁶⁸ Přesto však byly k US-Army chovány sympatie, především z řad skautské mládeže, ale i jiných dobrovolníků. Američané měli účinnější systém kontroly německých příslušníků, který zabraňoval větším excesům, než tomu bylo v severozápadním pohraničí republiky obsazené Rudou armádou. Je to patrné ze zpráv a hlášení jednotlivých skupin nasazených v pohraničí, srovnáme-li je se severozápadní částí Čech, kde působila Revoluční garda z Prahy.⁶⁹ Nedochovalo se mnoho zpráv, které by registrovaly nějaký výraznější exces. Může to být zapříčiněno i tím, že američtí vojáci ve svých hlášeních neuváděli větší počet usmrce-
ných osob,⁷⁰ a také si nemůžeme být jisti objektivností hlášení jednotlivých oddílů plzeňských gardistů. Přesto se v hlášeních o některých „událostech“ dozvídáme.⁷¹

- „Dne 16. května byla volána úderná četa do obce Lišíné, kde byla hlášena střelba. Byl nalezen jeden SS-man s prostřelenou hlavou. Byla u něj nalezena pistole, s kterou postřelil starostu obce Lišina a jeho syna.“⁷²

- „Dne 25. května 1945 se dopustil Václav Špaček krádeže a loupeže v Konstantinových Lázních. Velitelství RG předalo dotyčného lidovému soudu k potrestání. Se zbraní v ruce donutili ještě s jedním členem RG obyvatele k vydání různých cenností. Americká hlídka věci zabavila a vrátila majitelům.“⁷³

- „Dne 21. června 1945 byl zastřelen Schiller Arnošt, zemědělský dělník z Mensdorfu.“⁷⁴

- Nedatováno – „Existence dvou případů obětí z obce Schönwald za údajné držení zbraní.“⁷⁵

67 STANĚK, Tomáš: *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*. Praha 2005, s. 46.

68 Tamtéž, s. 47–48.

69 VICE SLADKÝ, Ondřej: *Příští stanice Sudety – Činnost pražského pluku RG 1 v severozápadním pohraničí*, s. 61–93.

70 STANĚK, Tomáš: *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*, s. 233

71 Pro oblast působení rot Aš viz výše.

72 SOA Plzeň, f. Revoluční garda Československá – Velitelství Plzeň, karton 2 – Denní hlášení 7. RG ze Stodu ze dne 17. 5. 1945.

73 Tamtéž – Protokol RG 2 psaný Kriminální policií v Plzni ze dne 29. 5. 1945.

74 Tamtéž – Rozkaz sovětského velitele kpt. Klyně ze dne 19. 6., jak byl zapsán po překladu (dne 21. 6. 1945) jistého pana Karáska: „Vzhledem k tomu, že Schiller v době svého zatčení pokusil se o útěk a při sobě měl pistoly [sic!], po vyšetření budiž zastřelen.“

75 STANĚK, Tomáš: *Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování*, s. 229.

Pokud tedy porovnáme obě oblasti – plzeňské Revoluční gardy a pražské Revoluční gardy, respektive západního a severozápadního pohraničí – je patrné, že výskyt excesů v oblasti působení Revolučních gard Plzeň byl oproti revolučním oddílů z Prahy zanedbatelný. Zda to bylo způsobeno odlišným přístupem vítězných armád nebo rozdílnou morálkou, či složením mužstva z hlavního města, je otázkou. Jisté je, že nejvyšší velení, jak plzeňských či pražských gardistů, chtělo těmto excesům za každou cenu zabránit.

PŘÍLOHA 1

Obsazenost jednotlivých měst Revolučními gardisty

místo posádky	stav	velitel	dobu činnosti
Aš	138	npor. Andrlé Václav	29/5–30/6
Bezdrůžice – RG4	27	por. Winter Jan	22/5–14/7
Božkov – (dnes) Plzeň	15	Kuneš	15/5–30/6
Černice – (dnes) Plzeň	39	Hradský	6/5–30/6
Černošín	15	Veselý Jaroslav	19/5–28/6
Darová	14	Šavlík	5/5–24/6
Dobřany	60	Tušek	15/5–30/6
Ejpovice	4	Procházka	9/5–23/5
Františkovy Lázně	9	Schlechter P.	24/5–30/6
Hazlov	30		30/5–30/6
Horní Slavkov	16	Fencl	2/6–30/6
Holýšov	16	Raučka Jan	31/5–27/6
Hradec	8	Šticha Rudolf	17/5–30/6
Cheb	190	Horných	25/5–30/6
Chotěšov	32	Vosátko	10/5–30/6
Chotíkov	13	Procházka	13/6–30/6
Chrást	18	Carda Václav	10/5–30/6
Iris – Plzeň	30	Šlais	6/5–30/6
Konstantinovy Lázně	15	Fastner	16/5–30/6
Krajský soud RG 6 Plzeň	62	Sklenář	6/5–30/6
Kraslice	60	Fencl	2/6–30/6
Kvaň	46	Šafář	10/5–30/6

Kyšperk	52	Fišek	30/5–30/6
Lelová	5	Štěpán Jaroslav	17/5–30/6
Lhota u Dobřan	35	Svoboda Václav	6/5–30/6
Liebštejn	23	Štika	24/5–0/6
Líšany	4	Mencl	17/5–30/6
Líšov	4	Karlík Václav	17/5–30/6
Litice – (dnes)Plzeň	30	Procházka	6/5–30/6
Loket	49	Brustrujak	2/6–30/6
Mantava	33	Martínek	31/5–30/6
Mariánské Lázně	50	Nováček Jan	23/5–30/6
Miřovice	8	Tichý Václav	17/5–30/6
Nádražní policie	12	Somora Miloš	26/5–16/6
Nýřany	76	Čada	1/6–30/6
Planá	35	Vodička	18/5–0/6
Rosbach	32	Spěváček František	29/5–30/6
Schönfeld	14	Rybář Jaroslav	8/6–30/6
Star RG3 Plzeň	140	Pechr	8/5–30/6
Stod	47	Novák Josef	16/5–30/6
Stříbro město	160	Ježek Jaroslav	16/5–30/6
Stříbro okres:	268	kpt. Čechura Josef.	16/5–30/6
Číhaná, Ostrov, Kladruby			
Brod, Telice, Kopec, Prostiboř			
Lšelín, Benešovice, Trpistý			
Lišňany, Touškov, Ulice			
Svojšín	15	Hurt	18/5–30/6
Škoda RG – Plzeň	130	Panýrek	6/5–30/6
Šlovice	6	Kasl	6/5–30/6
Tachov	64	Egermeir Josef	31/5–2/7
Vojtanov	28	Cígler Miroslav	30/5–30/6
Kasárny RG – Plzeň	180	Pech	8/5–30/6
Velitelství RG Plzeň	6	kpt. Hrbek Rudolf	8/5–31/7
Velitelství RG Pohraničí	2	por. Brabenec Jan	8/5–31/7
Autočeta RG	44	Beran, Fridrich	8/5–31/7
Pomocná četa RG Plzeň	30	Kos	8/5–30/6

Šedě vyznačené posádky působící v Plzni.

Politická úvaha velitele posádky v Mariánských Lázních rtm. Jana Nováčka

Politická úvaha a činnost RG II v Mariánských Lázních.

Vůdčí snahou nás všech, by byl vyhlazen nacismus, který by býval zničil vše co bylo české.

Po krátkém pobytu v Mariánských Lázních a po zjištění sýslení obyvatelstva města, jsme si všichni uvědomili, že to bude těžký úkol vybudovati zde to, za čím jsme sem byli vysláni. Právě proto, že jsou to Mariánské Lázně, lázeňské město, ve kterém se scházeli již od dávnych dob kapitalisté všech národností, zbohatlíci z utiskovaného pracovního lidu, který vykoristili a pak tuto dělnickou krvavou daň používali pro svoje kapitalistické choutky, kterými se ukojovali v lázeňském městě. Obzvláště bývali naši čeští kapitalisté po příjezdu do těchto pohraničních lázní se k cestě vůbec neznali, ba dokonce se za ně hančili.

Takovéto věci se již nesmí nikdy opakovati. Lázně patří všem a obzvláště pracujícímu lidu. Naprava v tomto směru se docílí jen tehdy, když budem všichni pracovati pro ideu komunismu a budeme v Mar. Lázních politicky silni.

Jako zaryj příklad a vodítko k novému sociálnímu obrození máme našeho velkého souseda a spojence SSSR v čele se svým jedinečným organisátorem předsedou lidových komisari Još. Stalinem.

My gardisté, kteří jsme sem přijeli pro vykonávání celostátních pohraničních úkolů jsme byli jako průkopníci komunistického hnutí, ač bylo na nás ze strany Němců i většiny již zde umístěných Čechů nevrstivé pohledy a ba i, dokonce nani opovrhováno. Toto jednání nezradilo a také nezradí naše přesvědčení za věc čestnou a spravedlivou. Hrdě jsme na svých prsou napsali naši vůdčí petičníkou heslo a bída tam, křdoby naš symbol chtel urazeti. Cím větší odpor byl nam staven v cestu, tím tvrdšími jsme se stavali a docelovali svůj komunistický duch pro další boj, který bude nasledovati.

V první státní vlajka SSSR, která se objevila v Mariánských Lázních hrdě viala s hotelu Frankfurt, kde jsme se ubytovali. V chodbě do hotelu, kde stojí náš strážný na pravé stěně obráz našeho presidenta Benese, na protější stěně předsedu lidových komisari Stalina. Oba obrázy podloženy státními vlajkami a kolem různá státní a politická hesla.

Pak byl rozřazvan propagační materiál strážny dco všech závdů a úradu, které se začali plnití našimi dělníky i úředníky, kde již někteří se k nám hned hlásili, že jsme soudruzi a že máme společné úkoly.

Takto jsme se začali probíjeti a již dne 13.6.45 jsme pořádali první materiální schůzi, na kterou se šeslo na 200 členů. Do vedení strany byli zvoleni soudruzi od kterých se čeka, že jsou v čele strany pro poctivou a svědomitou práci, ve které je budeme všichni svědomite podporovati, jelikož se jedná o novou politickou státní vystavbu.

Jako program strany byly hněš vytyčeny nutné pracovní body, které volají po naprávě. Němci budou označeni bílou páskou na rukáve, Češi národní trikolorem. Jako další boj, odstraniti drivejší lázeňské ceny a upravití ceny českým zaměstnancům přijatelné. Zajištění domů a v bytu pro české zaměstnance, datí do provozu elektrickou dráhu, by sloužila svému účelu. Dale státnoviti pracovní dobu Němců a nebudě-li doba tato dodržována, jako se v některých případech dělo, budou Němci za trest odebrány potravinové listky.

2

Hlavně zařídit to, by české obyvatelstvo bylo řádně zásobováno a stravováno a ne by to vypadalo tak jako, tomu bylo dosud, kde byla viděna sociální rovnoprávnost a nice hotel Hbermanna "žranice", a hotel Raucher: "hlad".

K této nesrovnalosti došlo z těch důvodů, že stravovací referent měl na zřeteli v první řadě zájmy osobní a zájmy svých známých, mezi kterými ani německé ženy nechyběly.

Jako další úkol strany je a vždy bude odstraniti tyto paragrafy a všechny nesvědometě české činitele a nahraditi je poctivými a ideově založenými komunisty. Presto, že by měli menší odbornou znalost by nebylo na závadu. Vědomosti a pracovní schopnost při dobré vůli se časem na práci nabude. Tyto poctivé a svědomité vlastnosti vyvažují odborné znalosti těch, kteří tyto vědomosti využívají pro různé machinace. Hlavně se to týká různých referentů a úředníků Okresního úřadu, kteří jako samozvaní obsadili místa v prvních poprvratových dnech. Jsou to: zásobovací referent Hahn, dopravní referent Frycek a Tesar, předseda Národního výboru, který byl rozpustěn a jiná sebranka, která se bojí vystoupiti, přímo a přiznati barvu, by se Němci na ně nehorsili. Jedině tak na Čechy si ještě dovedou dupnouti. Tito paní si myslí, že když jsou schováni v kancelářích, že o jejich mizerné činnosti nikdo neví. Ale tím se velice mylí, neboť jsou a budou vždycky lidem kontrolováni. Jejich hříchy jsou zamenány a tento usvědčující materiál bude včas proti nim použit.

Většina německého obyvatelstva, obzvláště vrací lépe situována se chová vůči všem Čechům drze a vyzívavě, v každém zákroku ke kterému jsme opřaveni se odvolává na amer. velitelství, kde jim bylo dosud vše uvereno. Po různých intervencích u vlády a u amerického colonella v Konstatinových Lázních byly dosaženy různé postupy pro nás a naše zákroky.

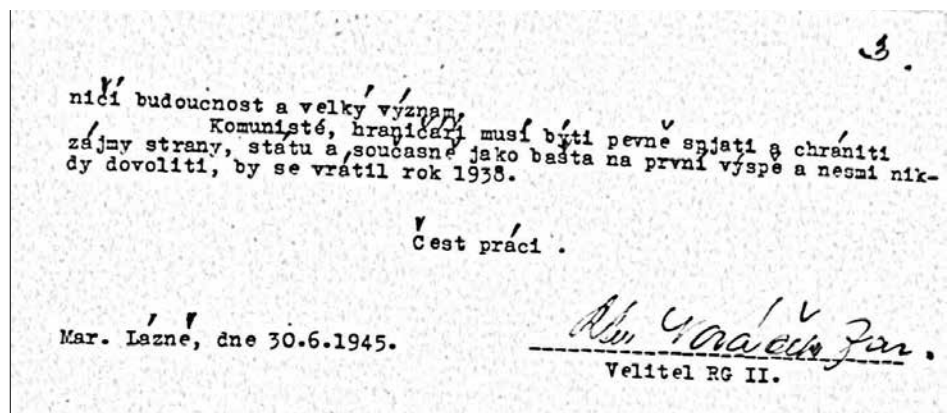
Němci své výhody, které jim byly poskytovány amer. velitelem zneužívali a tím byli usvědčeni, že vše co vyžadují od Američanů bylo protizákonné na co práva nemají. Vrcholem jejich národného chování byl den 27.6.45 kdy v odpoledních hodinách provedli pro nespokojenost se stravovacími lístky, připravovanou hladovou demonstrací, při které jsme na 100% jakožto vykonny organ zakročili a zjednali naprávu a porádek. Nežli se dotavila, policie a četnictvo byla celá věc skoro likvidována, při které uzavřelo v zajišťovací síti 43 mužů vojáků, mezi nimi 6 civilistů, kteří tuto demonstraci řídili, z domu červeného kříže. Dále bylo zajištěno 33 žen, které měly největší podíl na vedení davu. Viníci byli vyšetřeni a dle viny potrestáni.

Od této doby bylo proti Němcům postupováno tak, jak bylo vládou nařizováno, protože sami Američané byli svědky této demonstraci a když již Němcům tolik neverili až na jednotlivé výjimky.

Tímto postupem také jejich odvaha a smělost upadala a proto přijdě doba, že je budeme mít u svých nohou, kam jedine patří. Při tom však nesmíme zapomenouti na Čechy, kteří se s nimi ještě bratriskují a při vykonávání služby s nimi až uakostlivě solidně jednají a dokonce je i litují a mluví o humanitě. Jakožto vzorná ukázka je několik p. úředníků na Okresním úřadě. Tito panové jsou však pod kontrolou a mohou být jisti, že na ně také dojde.

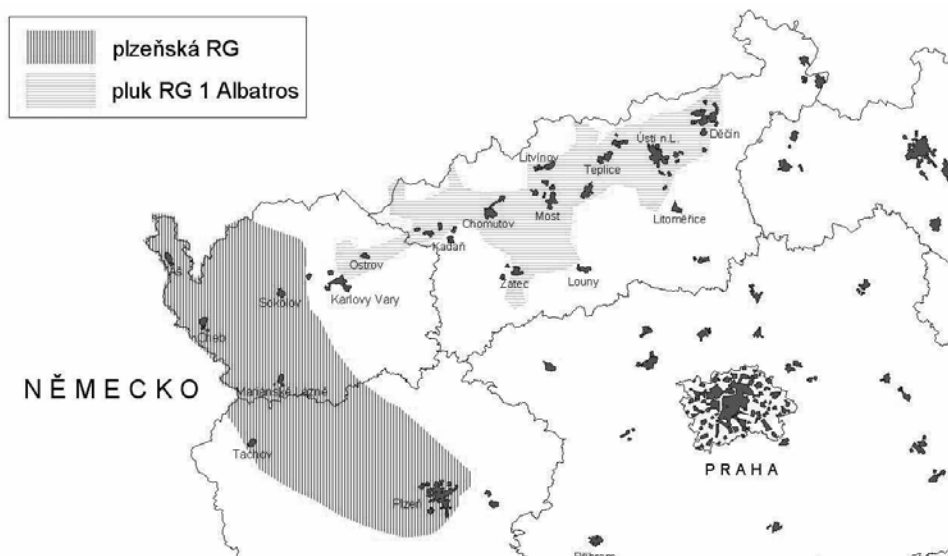
Strana KSČ v Mar. Lázních se mohutně rozmáhá a také činnost strany je již hodně znáti z místních městských poměrů. Předseda strany soudruh Němec je také předsedou Okresní správní komise. Jak Okresní správní komise, tak i všechny správní resorty jsou silně zastupeny našimi soudruhy, což bude státně jen ku prospěchu. Počítano však s tím, že každý člen zastupující určitý správní resort bude nesmlouvavě na svém místě.

Jelikož se RG likviduje, tak i ja končím svůj politický referát v Mar. Lázních a mě nejverelejší práci je, by soudruzi, kteří zde zastupují pracovní a kraceli po našich stopách věrně a spolehlivě a nepůchali se nikým odraditi byt došlo co nejdříve k vyčištění a politickému sjednocení všech Čechů v pohraničí. Tato jednotnost má v pohra-

PŘÍLOHA 3

Schematická mapa působnosti plzeňských útvarů RG a pluku RG 1 Albatros, vyslaných do pohraničí v květnu 1945⁷⁶

76 Mapa archiv autora.